

IN MEMORY OF LIDIYA PETROVA

Yu. Petrova

PhD (Philology), Associate Professor
A. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine
4, Hrushevskoho Str., Kyiv, 01001, Ukraine
j.arabic2011@gmail.com

Lidiya Petrova was a well-known Arabist, specialist in Arabic literature, poet and translator. She was born in 1936 in Nizhny Novgorod. In 1966 she graduated from Leningrad State University. In 1974 she defended a thesis on the poetry of Ibn Quzmān.

Lidiya Petrova was invited to teach Arabic in Kyiv University in 1972 and became one of those who resumed teaching Arabic in Ukraine after a long interruption in the 1950s–1960s. Along with teaching activities in a number of institutions, she translated Arabic poetry and prose into Russian and wrote poems (her poem collections were published in 2001 and 2006). Her last place of work was Kyiv National Linguistic University.

Lidiya Petrova passed away in Kyiv on 17 August 2019.

Keywords: Arabistics, Arabic language and literature, teaching Arabic in Ukraine

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ЛІДІЇ АРІЇВНИ ПЕТРОВОЇ

17 серпня 2019 року пішла із життя прекрасна людина, відомий сходознавець, талановитий літератор, поетеса і перекладач, улюблений викладач багатьох студентів-арабістів Лідія Аріївна Петрова, яка присвятила все своє життя відданій праці на ниві сходознавчої освіти.

Її ім'я тісно пов'язане з відновленням викладання арабської мови в Україні після тривалої перерви в 1950-х – 1960-х рр. Цілі покоління студентів київських вишів, у яких Лідія Аріївна викладала арабську мову та літературу (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний лінгвістичний університет, Київський університет “Східний світ”), пройшли через її школу та відкривали для себе світ Арабського Сходу на її блискучих лекціях.

Лідія Аріївна Петрова народилася 5 грудня 1936 року в м. Нижньому Новгороді (тоді – Горький), де закінчила навчання в середній та музичній школах. Перша її робота була пов'язана з музикою (деякий час вона викладала в музичній школі), проте за покликом душі вона – несподівано для всіх – ступила на сходознавчу стежу, поїхавши 1960 року до Ташкента, маючи пристрасне бажання вивчати арабську мову. Відтоді пізнання Сходу, атмосфера якого зачарувала назавжди, стало справою всього життя. У грудні того ж року Лідія Аріївна Петрова продовжила навчання вже на Східному факультеті Ленінградського державного університету.

На факультеті в той час працювала ціла плеяда видатних сходознавців – учнів і сподвижників “патріарха радянської арабістики” Ігнатія Юліановича Крачковського

(1883–1951), зусиллями якого сформувалася наукова школа, відома в усьому світі. Головну роль у житті і становленні Лідії Аріївни як арабіста відіграли Анна Аркадіївна Долініна (1923–2017) та Віктор Іванович Беляєв (1902–1976). Лекції Анни Аркадіївни – провідного знавця та блискучого перекладача арабської літератури – значною мірою вплинули на наукові інтереси Лідії Аріївни, тому вона пов'язала свій творчий шлях з арабською поезією та перекладами художньої літератури. Впливом А. А. Долініної пояснюється і вибір теми дисертаційного дослідження, присвяченого особливій сторінці в історії арабської літератури – іспано-арабській строфічній поезії, зокрема її яскравому представникові Ібн Кузману (XII ст.). Робота виконувалася на Східному факультеті під керівництвом В. І. Беляєва – найближчого учня і сподвижника академіка Ігнатія Юліановича Крачковського. Лідія Аріївна була останньою його аспіранткою, яка захистила дисертацію за життя свого вчителя (1974). Вона підтримувала тісний зв'язок зі своїми наставниками до останніх днів їхнього життя, намагаючись передати набуті від них знання і досвід петербурзької школи своїм студентам і молодшим колегам, явивши таким чином високий приклад академічної наступності.

Коли Лідія Аріївна завершила навчання в аспірантурі 1972 р., її було запрошено викладати арабську мову в Київському університеті. Декан романо-германського факультету, професор Ю. О. Жлуктенко надіслав запит до Східного факультету Ленінградського університету стосовно пошуку кваліфікованих спеціалістів, котрі могли б започаткувати викладання арабської мови на фаховому рівні. В. І. Беляєв дав рекомендацію на Лідію Аріївну Петрову – таким чином відбувся її переїзд до Києва.

Відтоді Лідія Аріївна невтомно працювала на ниві сходознавства в Україні. Крім практичних занять з арабської мови, вона викладала такі предмети, як історія арабської мови і писемності, вступ до арабської філології, художній переклад, історія арабського театру, лінгвокраїнознавство, теоретична та практична граматики арабської мови та ін. Вона була відома як провідний спеціаліст з арабської літератури і багато років читала спецкурси з цієї дисципліни. Маючи літературний талант, Лідія Аріївна займалася перекладами арабської художньої прози і поезії, писала власні вірші, багато з яких були надхнені східними мотивами. У видавничстві журналу художньої літератури “Радуга”, з яким вона багато років співпрацювала, вийшли дві збірки її поетичних творів: “Слегка рифмованные строки” (2001) та “Иллюзия времени” (2006). Лідія Аріївна підготувала також курс лекцій з арабської літератури VI–XVIII ст., апробований протягом багатьох років викладання (перше видання вийшло у видавничому центрі КНЛУ 2011 р.; перевиданий 2017 р.).

Лідія Аріївна Петрова була пов'язана і з нашим Інститутом сходознавства, де в 1992–1996 рр. працювала за сумісництвом на посаді старшого наукового співробітника, читала курс арабської мови аспірантам і стажистам-дослідникам та публікувала наукові статті в журналі “Східний світ”.

Останнім місцем роботи Лідії Аріївни був Київський національний лінгвістичний університет, де вона обіймала посаду доцента кафедри східної філології. Лідія Аріївна викладала в КНЛУ вже в перші роки після заснування в ньому арабського відділення – у 1996–2000 рр. і, повернувшись 2008 року, працювала там до останніх місяців свого життя, не залишаючи роботу на численні прохання своїх колег.

Спілкування з цією людиною надихало на працю і творчі пошуки, вона завжди дуже щиро цікавилася життям молодших колег – колишніх її студентів, від усього серця раділа їхнім успіхам і підтримувала добрими словами. Ми запам'ятаємо її як надзвичайно світлу, скромну людину з незрівнянним стилем спілкування та особливим почуттям гумору й самоіронії, як блискучого лектора і дуже відповідального, вимогливого до себе педагога, як чуйного щирого друга, який завжди був готовий допомогти кожному – і професійними порадами, і в життєвих справах.

Світла пам'ять про Лідію Аріївну назавжди залишиться в серцях всіх, хто її знав.

Ю. І. Петрова